

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 12.12.2006
СОМ(2006) 816 окончателен
ЧАСТ I

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО
ПРОЛЕТНИЯ ЕВРОПЕЙСКИ СЪВЕТ**

**ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБНОВЕНАТА ЛИСАБОНСКА СТРАТЕГИЯ
ЗА РАСТЕЖ И РАБОТНИ МЕСТА**

„Година на постигнати резултати”

СЪДЪРЖАНИЕ

Настоящото съобщение се състои от две части:

ЧАСТ I – „Година на постигнати резултати”

1. Изпълнение на Стратегията за растеж и работни места..... 6
2. Осъществяване на действия в четирите приоритетни области 12
3. Следващи стъпки..... 18

ЧАСТ II – Оценка на напредъка, постигнат от всяка страна членка и еврозоната (глави посветени на страните), включително заключения за политиката

В приложение:

- Препоръка до Съвета за препоръки по членове 99 и 128 от Договора и на база на Интегрираните насоки за 2005–2008 г.
- Приложение (базирано на Националните доклади за напредъка и икономическия анализ, направен от Комисията), доразвиващо аргументите, изложени в основния доклад, и осигуряващо поддържащ фактологичен материал. Частта за трудовата заетост на настоящото приложение е и проект на съвместния доклад за трудовата заетост.

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБНОВЕНАТА ЛИСАБОНСКА СТРАТЕГИЯ ЗА РАСТЕЖ И РАБОТНИ МЕСТА

„Година на постигнати резултати“

Когато Европа започна обновената Лисабонска стратегия за растеж и работни места, тя си постави амбициозна задача. Преобразяването на европейската икономика изисква дълбоки промени, засягащи всяка част на Европа. Участието на работниците, фирмите и потребителите е също толкова важно, колкото това на политиците и създателите на политиките. Целта е да се отговори на глобализацията и застаряващото общество с единен план за реформа.

В нашия последен доклад призовах държавните глави и ръководителите на правителствата да ускорят действията – и 2006 г. отбеляза истински напредък. Стратегията за растеж и работни места може да се разглежда като един средносрочен до дългосрочен план. Предприемането на пълната гама от необходими мерки се нуждае от висока степен на политическа приемственост, стабилност на изпълнението и дълготрайна ангажираност – в много случаи надхвърлящи мандата на отделното правителство. Последните дванадесет месеца допринесоха значително към това, което е необходимо да се направи.

Обновената Лисабонска стратегия за растеж и работни места се крепи на две стабилни основи. Първата е сътрудничеството, създадено, за да осигури реална собственост върху стратегията на всички нива в Европа. Втората е дневният ред на политиката за модернизиране на европейската икономика и предлагаща социалните системи, необходими за посрещане на предизвикателствата на глобализацията. Последната година показва, че Стратегията дава резултати и по двете линии.

За да има ефект, сътрудничеството се нуждае от правилните инструменти – всеки да получи задача. Националните програми за реформа се оказаха ефикасни в съчетаването на приоритетите на европейската и на националните политики и в сближаването на реформите в макроикономиката, микроикономиката и трудовата заетост. Нарасна значимостта на стратегията за националния политически дебат, а националните координатори за Лисабон осигуриха необходимата енергия и фокус. Страните членки все повече обменят опит и добри идеи. Националните финанси са поставени на здрава основа. Лисабонската програма на Общността задава насока на европейско ниво. В настоящия доклад Комисията изпълнява една от своите специфични роли: тя разглежда напредъка, осъществен от националните програми за реформа, и предлага някои препоръки, отразяващи спецификите на всяка страна, по които страните членки да се ръководят. Европейският съвет постави фокуса върху иновациите и през следващия месец март ще се обърне към по-доброто регулиране, енергетиката и промяната на климата. Накратко, различните действащи лица в подхода от Лисабон играят правилно своите роли.

През последните дванадесет месеца се ускори осезаемо работата по превръщането на политиката за действие в реални резултати, за подобряване на инвестиционната среда за бизнеса и създаването на работни места. На пролетното си заседание през 2006 г. Европейският съвет дефинира четири приоритета, като и в четирите области бяха постигнати реални промени. Ние навлязохме в нова фаза в европейските изследвания и

иновациите бяха приети за приоритет на политиката, както никога досега. Малките и средни предприятия в много страни членки започват да чувстват ползите от усилията за подпомагане на започването на бизнес и за преодоляване на пречките пред разширяването на бизнеса. Образованието и квалификацията получиха нова значимост и инвестициите в човешки ресурси се увеличават. Все повече се приема, че социалното изключване води до разходи не само за индивида, но и за обществото като цяло. Ползите от една всеобхватна европейска енергийна политика ще започнат да се осъзнават, когато покажем как конкурентната, сигурна и устойчива енергетика в Европа може да се измери равностойно с неотложната необходимост да се справим с промяната на климата.

Отново партньорският подход бе решаващ за този напредък. Така усилията на Общността за създаване на нови възможности пред бизнеса, в частност в сектора на услугите и финансовите услуги, допълват националните усилия за подкрепа на бизнеса и за възможността „обслужване на едно гише”. Новата регулаторна култура, както на национално, така и на нивото на Общността, намалява разходите и открива нови възможности. Една ефективна европейска енергийна политика разчита силно на сътрудничеството и откритостта между националните оператори и ясното разпределение на отговорността.

Така реформите започват да дават резултат чрез растеж и откриване на нови работни места. Доказателствата се натрупват. Европейската икономика бележи по-стабилен растеж, за разлика от много други години. През трите години до 2008 г. в Европа ще бъдат разкрити седем милиона нови работни места. Част от тях е циклична, но друга част се дължи на допълнителния растеж и работните места са резултат от Лисабонските реформи. Ние също така се облагодетелствахме от новата динамика, която разширяването донесе. С все по-нарастващата взаимозависимост на икономиките на страните членки, положителният ефект от реформите за стимулиране на растежа и откриване на работни места в една от тях – особено в по-големите икономики – се усеща във всички останали. Структурните реформи, които се осъществяват в целия Съюз, носят по-голям дивидент от тези, извършвани частично.

Следователно ние се движим в правилната посока. Но сега не е време да се отпусваме. Трябва да използваме постигнатия до момента напредък, за да насърчим по-бързи и задълбочени реформи – за да могат политическите лидери да поощрят модернизацията и ползите, които тя ще донесе на гражданите. През следващите дванадесет месеца трябва да станем свидетели на по-голямо отваряне на пазара за стимулиране на иновациите и облагодетелстване на потребителите; допълнителен тласък за отваряне на световните пазари и осигуряване на нови възможности за европейския бизнес; по-добър баланс между гъвкавостта и сигурността на пазарите на труда и по-голям напредък в качеството на нашите образователни системи. Подобрената икономическа ситуация трябва да се разглежда като възможност да се направи повече, а не като извинение да се направи по-малко. Вярвам, че през 2007 г. ще станем свидетели на реална динамика в европейската икономика, както и на ефективна платформа за средносрочен преглед на Лисабонската програма през 2008 г.

Една разширена, глобална Европа има правото да бъде амбициозна. Амбицията трябва да е придружена от решителност. Окуражен съм от това, което постигнахме през 2006 г., и очаквам ускорен напредък през 2007 г. Убеден съм, че европейският подход е подходящ за предизвикателствата на 21-ви век. Комбинацията от пазарна динамика, социално сближаване и отговорност за околната среда е уникално съчетание.

Отключването на неговия потенциал е най-сигурният път към растежа и създаването на работни места в Европа.

Ние трябва да удвоим усилията си и да работим заедно, за да направим 2007 година на постигнати резултати.

Жозе Мануел Дурау Барозу

1. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА ЗА РАСТЕЖ И РАБОТНИ МЕСТА

Стратегията за растеж и работни места е обща програма за реформи на ЕС. Тя отразява нарастващата взаимозависимост на нашите икономики и признава необходимостта от тясно сътрудничество между общностно и национално ниво за реализиране на визията за динамичен, конкурентен и интензивно активен по отношение на знанието ЕС, който може да посрещне уверено бъдещето.

Положителните резултати от успешната реформа, която стимулира растежа и трудовата заетост в една страна членка, ще бъдат почувствани и в останалите. Поради това, ако всички страни членки осъществят заедно реформите, ефектът ще бъде значително по-голям.

Икономиките от еврозоната са още по-тясно свързани помежду си. В резултат на това съществува необходимост от общ ангажимент на нейните членове за бързо осъществяване на реформите, необходими за гладкото функциониране на единната валута.

Реформите на ниво Общност са особено важен елемент в Лисабонската стратегия. Те засилват и допълват националните реформи чрез осигуряването на здрава европейска рамка за растеж и работни места. Комисията представи необходимите действия през 2005 г. в Лисабонската програмата на Общността.

Обновената Стратегия за растеж и работни места започва да дава резултати. Всички страни членки са приели национални програми за реформа и ги преработват, за да включат в тях приоритетите, дефинирани на ниво Общност, както и идеи за добри практики на други страни членки. В страните членки могат да се разпознаят следните промени в политиката – ориентиране към научните изследвания и иновациите, енергийната и ресурсна ефективност, освобождаване на потенциала на малките и средни предприятия, предприемачество и образование, инвестиране в човешкия капитал и модернизиране на пазарите на труда, заедно с осигуряването на средства за високите нива на социална защита за бъдещето. Съществува по-ясно признание, че адекватността и финансовата устойчивост трябва да се разглеждат заедно в модернизирането на социалната защита и приобщаване.

Появяват се нови доказателства, че вече проведените реформи започват да дават количествени резултати и че пълното изпълнение на Стратегията за растеж и работни места, както на нивото на ЕС, така и на националните нива, ще осигури перспективи за потенциално големи ползи по отношение на работните места и икономическия растеж. Като цяло условията за растеж в момента са по-благоприятни за изпълнение на програмата за реформи, в сравнение с минали години, и предизвикателството е да се използва тази открита възможност, за да се продължи с работата по амбициозната реформа.

Новото сътрудничество за растеж и работни места също започва да доказва своята стойност като ефективна ръководна структура за управлението на икономическата реформа в Европа. Макар че собствеността и познанията за тази структура видимо трябва да бъдат подобрили, новата ръководна структура е сама по себе си важен принос към икономическите реформи в Европа.

Настоящият раздел анализира напредъка както на ниво Общност, така и на национално ниво. Той също така дава оценка на взаимодействието между тези нива и между политиките в областта на макроикономиката, микроикономиката и трудовата заетост. Раздел 2 е посветен предимно на четирите приоритетни области на действие, идентифицирани на пролетното заседание на Европейския съвет през 2006 г., а раздел 3 очертава предложенията за по-нататъшни действия за постигането на напредък в прилагането на Стратегията.

1.1. Измеренията на ниво Общност

Напредъкът по изпълнението на Лисабонската програма на Общността бе удовлетворителен. Към днешна дата Комисията е извършила над 75 % от всички действия, обявени в ПЛ¹. Налице са редица добри новини: приемане на директивата за услугите; съществен напредък във финансовите услуги; приемане на нова рамка за държавните помощи за научноизследователската и развойна дейност (НИРД) и иновациите, както и насоки за данъчни стимули в полза на НИРД; споразумение по 7-мата Рамкова програма за изследвания и технологично развитие, което ще увеличи изразходваните за НИРД средства между 2007 г. и 2013 г. със 75 %, и подкрепата за големите публично-частни партньорства; окончателно политическо споразумение за стартирането на съвместната SESAR; както и подкрепа за малките и средни предприятия по Програмата за конкурентоспособност и иновации.

Независимо от това пред Парламента и Съвета все още стоят редица важни предложения за закони на ЕС и в момента съществува спешна необходимост от съсредоточаване на усилията на работещите заедно законодатели за договаряне на точките от „недовършената програма”. Тези жизнено важни предложения ще увеличат преносимостта на пенсиите, което ще улесни мобилността на работниците на вътрешния пазар, ще подобрят функционирането на нашите транспортни и енергийни пазари, ще снабдят Европа с ефективна и достъпна система за интелектуална собственост, ще осигурят рамка за аудиовизуални и платежни услуги и ще опростят и модернизират важни части от нейните данъчни и митнически правила. Ако бъдат изпълнени, те ще дадат съществен тласък на икономическия растеж и разкриването на работни места в Европа.

След приемането на Лисабонската програма на Общността Комисията излезе с редица нови важни предложения за икономическа реформа, целящи да допълнят и заздравят действията на нивото на страните членки: предложено е създаването на Европейски институт за технологии; одобрено е предложението за създаване на Европейски фонд за приспособяване към глобализацията. Комисията изпълнява и своята програма за конкурентоспособност на външните пазари, включваща търговската и други външни политики, с цел създаване на възможности в една глобализирана икономика.

Европейската програма за по-добро регулиране набира скорост. Комисията² е определила ясен подход към всички етапи от цикъла на политиката, както и амбициозна програма за опростяване. Съветът и Европейският парламент трябва да ускорят решенията си по представените предложения за опростяване, например

¹ „Програма на Общността от Лисабон: Доклад за техническо изпълнение 2006” - SEC(2006) 1379.

² „Стратегически преглед на по-доброто регулиране в ЕС” - COM(2006) 689.

предложенията на Комисията за „обслужване на едно гише” по отношение на ДДС и за модернизирана митническа среда за опростяване на процедурите.

Тези предложения, допълнени с новите действия, представени в раздел 2, представляват работната програма за икономическа реформа на нивото на Общността.

1.2. 1.2. Изпълнение на Националните програми за реформа (НПР)

Страните членки представиха своите първи доклади по изпълнението на Националните програми за реформа. Комисията направи детайлна оценка, като взе предвид работата, извършена от Съвета.

Тя показва, че страните членки полагат реални усилия за реформиране. Много от тях са засилили участието на своите парламенти и заинтересовани страни. Всички са определили Координатори за Лисабон, много от тях на ниво министерства.

Но освен факта, че страните членки имат различни стартови позиции, съществуват значителни различия в темпа, интензитета и ангажираността по отношение на реформите. Напредъкът в различните области на политиката също е неравномерен.

Макроикономическото измерение

- Икономическите резултати и очакванията на ЕС са по-добри в сравнение с други години. Тази година икономическият растеж вероятно ще достигне 2,8 % - в сравнение с 1,7 % през 2005 г. – и прогнозата е, че ще се задържи на около 2,5 % за следващите две години³. Част от възходящото движение се дължи на благоприятните циклични развития, но съществуват доказателства, че то е отчасти резултат от действието на предишни структурни реформи. Това се подкрепя и от бюджетната консолидация и засиления фокус върху необходимостта да се осигурят устойчиви публични финанси предвид застаряващото население, процес, който бе подкрепен от преработения Пакт за стабилност и растеж⁴. Неотдавнашното разширяване също допринесе за по-голямата динамика в икономиката на ЕС.
- Стабилните макроикономически условия допринасят за очакванията за подобрене. Въпреки по-високите цени на енергията, инфлацията в ЕС се задържа малко над 2 % за 2006 г. Модерирането на заплатите продължи да поддържа ценовата стабилност. Текущата сметка на ЕС-25 е в добър баланс пред високите цени на енергията, поинтензивния растеж и поскъпването на еврото спрямо другите основни валути. Но външните баланси на няколко страни членки достигнаха нива, които трябва да се следят внимателно.
- Много страни, включително тези с най-висок дефицит, положиха усилия за консолидиране на бюджета и за пръв път от 2002 г. бе спряно нарастването на съотношението дълг/БВП на ЕС-25. Освен това няколко страни приеха или обявиха реформи на пенсионните си и здравни системи. Въпреки това някои от страните членки трябва да направят много повече. Повече от половината от тях са изправени пред среден до висок риск на своите публични финанси на базата на текущата

³ Есенни икономически прогнози на Комисията 2006-2008, Европейска икономика № 5/2006.

⁴ „Публични финанси в ИПС – 2006. първата година от преработения Пакт за стабилност и растеж” - COM(2006) 304.

политика. Ако периодът на добро здраве расте в синхрон с очакваната продължителност на живота, това ще спомогне да се ограничат разходите за здравеопазване. Фискалната консолидация сега ще създаде условия за инвестиции, които ще подпомогнат бъдещия потенциал за растеж и по този начин ще спомогнат за поставянето на публичните финанси на по-здрава основа в по-дългосрочен план.

- По-тясната икономическа и финансова обвързаност, създадена от единната валута, означава, че евро страните трябва не само да създадат условия за по-голям растеж и трудова заетост във всяка отделна страна членка, но и да подобрят капацитета за приспособяване в еврозоната. Предвид тяхната по-голяма икономическа и финансова взаимозависимост, страните членки на еврозоната се нуждаят от по-амбициозна бюджетна консолидация, по-голяма конкуренция за стимулиране на производителността, контрол върху инфлационния натиск и по-приспособими пазари на труда. Постигането на това ще изисква по-задълбочена координация на политиката и подобро управление чрез Стратегията за растеж и работни места и в контекста на Еврогрупата⁵.

Микроикономическото измерение

- Всички страни членки са си поставили национална цел по отношение на инвестициите в НИРД. Ако всички тези цели бъдат реализирани, ЕС ще постигне ниво на НИРД от 2,6 % от БВП през 2010 г. (в сравнение с 1,9 % през 2005 г.). Това ще бъде съществено подобрене, дори и ако ключовата цел от 3 % за ЕС бъде постигната по-късно. Ползите от повечето изразходвани средства за НИРД са значителни: ако националните цели бъдат постигнати, БВП на ЕС ще бъде между 2,6 % и 4,4 % по-висок през 2025 г., отколкото би бил без това. Ключът са увеличените инвестиции от страна на частния сектор. Това изисква заздравяване на връзките между науката и индустрията, насърчаване на международно конкурентни групи, подобряване на достъпа до финансиране и актуализиране на услугите в подкрепа на иновациите (напр. широколентовите услуги и електронното правителство).
- Много страни членки започнаха изпълнението на действията, договорени на пролетното заседание на Европейския съвет през 2006 г. „да отключат бизнес потенциала, особено на малките и средни предприятия”. Например не всички страни членки бяха въвели „обслужване на едно гише“ за подпомагане на бъдещите предприемачи и сега ги създават. Въпреки това повечето страни членки още не са реализирали достатъчен напредък за осъществяването на едноседмичната цел⁶ до края на 2007 г.
- Но успехът в много области на политиката зависи от наличието на ефективна конкуренция и прилагане на законодателството на ЕС – в сектори като енергетика, транспорт, телекомуникации, финансови и професионални услуги и обществени поръчки – и на по-приспособими пазари на труда. Тук са необходими подновени усилия. Общата сума на държавните помощи не е намаляла съществено през периода

⁵ „Укрепване на еврозоната: ключови приоритети на политиката” - COM(2006) 714.

⁶ Дефиниция какво да се гледа при оценка на времето за започване на бизнес, разходите и „обслужване на едно гише” в контекста на целите от Лисабон може да се намери на http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/support_measures/start-ups/index.htm

2001–2005 г. Въпреки това в момента страните членки отделят повече от 90 % от своите помощи за хоризонтални цели. Макар че делът на помощта, насочвана към околната среда и енергийната ефективност, се е увеличил на 28 %, помощите за другите области „от Лисабон”, като например НИРД и квалификацията, са останали относително стабилни.

- Картината в областта на по-доброто регулиране е като цяло задоволителна. Съществува значителен напредък в измерването и намаляването на административните тежести и оценката на въздействието. Освен това много страни членки въвеждат мерки за опростяване *ad hoc*. Но по-малко от десет имат задължителна консултация върху предстоящите нови правила.
- Много страни членки в момента отчитат потенциалното положително взаимодействие между политиката спрямо околната среда и растежа. Те отчитат и глобалните предизвикателства, като например промяната на климата и необходимостта да се опази биологичното разнообразие. Въпреки това повече от половината се нуждаят от допълнителни мерки, за да изпълнят целите си по добиване на електроенергия от възобновяеми източници. Седем още не са изпълнили ангажиментите си по протокола от Киото във връзка с промяната на климата и ще се нуждаят от допълнителни мерки за ограничаване на емисиите. Съществува напредък в насърчаването на технологиите, свързани с околната среда. Напредъкът по поемането на външните разходи за околната среда е бавен.

Измерението на трудовата заетост

- Равнището на трудова заетост стабилно нараства, отчасти поради по-големия брой на работещите жени и възрастни хора. ЕС очаква да създаде 7 милиона нови работни места през периода 2006–2008. Това ще помогне за повишаване на равнището на заетост от 64 % през 2005 г. на 66 % през 2008 г., като същевременно намали пика на безработицата от над 9 % през 2004 г. до 7,3 % през 2008 г. Устойчивият растеж на трудовата заетост, съчетан със значителния спад на безработицата през 2006 г., подсказва, че е налице структурно подобрение във функционирането на пазарите на труда. Освен това няколко страни членки смекчиха съществуващите по-рано ограничения върху свободното движение на работниците.
- Въпреки този добър напредък едва няколко от страните членки възприеха изцяло интегриран „подход на жизнения цикъл” към трудовата заетост. Така например необходими са повече усилия, за да се достигне договорената миналата година цел на всеки млад човек, излязъл от училище или университет, да бъде предложена работа, стаж, обучение или друга мярка за заетост до шест месеца след оставането му без работа. Спецификите на ситуацията в зависимост от пола остават големи, което налага по-силна ангажираност по Пакта за равнопоставеност на половете. Наличието на достъпни детски грижи е проблем в редица страни членки, което прави по-трудно съчетаването на работа и личен живот. В много страни членки отделни групи от населението (напр. младежи, възрастни работници, малцинства и граждани на трети страни) продължават да страдат от по-голяма безработица. Ранното напускане на училище е особено тежък проблем сред имигрантите и малцинствата. Страните членки положиха известно усилие за увеличаване на участието на възрастните работници на пазара на труда, но е необходимо да се направи повече за създаването на реални възможности за работа за тях. Въпреки че всички страни членки се борят

да намалят детската бедност (по искане, направено на пролетното заседание на Европейския съвет през 2006 г.), това остава голямо предизвикателство.

- Страните членки проявяват значителен интерес към „гъвкавата сигурност”, но повечето все още изпълняват само някои от нейните елементи, като например мерките за намаляване на данъчната тежест върху труда, за да може „работата да плаща” и да се стимулира търсенето на работна ръка. По другите елементи напредъкът е ограничен: модернизирани на системите за социална защита и стимулиране и въвеждане на последователни стратегии за доживотно учене. Освен това недостатъчно страни членки модернизират законодателствата си за защита на труда – с изключение на маргиналните групи (осигуряване на по-големи възможности за новопристигналите или маргинални работници). За да се преодолее дуализма на пазара на труда (местни/външни) в редица страни членки, по-голямата сигурност и възможности за наемане за маргиналните групи ще трябва да вървят ръка за ръка с по-голямата гъвкавост за наетите на постоянни договори.

Като цяло страните членки са реализирали обещаващ старт в изпълнението на националните програми за реформа. Въпреки това в няколко страни членки има възможност за по-категорични действия в области като дългосрочната устойчивост на публичните финанси, реформата на пазара на труда, НИРД, политиката за климата, енергийната политика и иновациите, както и конкуренцията, в частност в мрежовите индустрии и услуги.

По-бързият напредък в тези области ще засили стабилността на общия темп на изпълнение, ще генерира по-добро взаимодействие между политиките и ще спомогне за извличането на максимални ползи от реформата.

Предвид оценката си, Комисията реши да предложи насоки на страните членки под формата на заключения и конкретни за страните препоръки по чл. 99 и 128 от Договора. Базата за предлагане на конкретни за страните препоръки е напредъкът в изпълнението на НПП. Те се отнасят в частност до проблемите, които Комисията е посочила като нуждаещи се от специалното внимание на страните членки при участието си на пролетното заседание на Европейския съвет през 2006 г. За страните членки, които са постигнали значителен напредък по изпълнението на своите програми, не са дадени препоръки.

Обновената Лисабонска стратегия за растеж и работни места представлява средносрочна до дългосрочна програма. Не всички предизвикателства по политиката могат да бъдат преодолени успешно в една година и затова Комисията е взела под внимание необходимостта тези страни членки, които са изправени пред комплексни предизвикателства, сами да определят приоритетите за някои действия.

Комисията набеляза също някои ключови проблеми за всяка страна членка, по които напредъкът през 2007 г. трябва да бъде следен отблизо. Аналогично необходимо е внимателно проследяване на работата по четирите приоритетни области на действие (вж. раздел 3), мерките в областта на които Европейският съвет прие да бъдат изпълнени до края на 2007 г.

1.3. Инвестиране в растеж и работни места: висш приоритет за новите програми за сближаване

Голям успех през последната година бе новата насока, дадена на политиката за сближаване. Новата регулаторна рамка за структурните фондове за 2007–2013 г. предвижда, че в най-слабо развитите райони минимум 60 % от ресурсите трябва да бъдат „маркирани“ за разходи по Лисабон. В други райони те трябва да са минимум 75 %. Въпреки че това маркиране не е задължително, страните членки, присъединили се към Съюза през 2004 г., всички се съгласиха да се придържат към него. Това означава инвестиции по Лисабон на стойност 200 милиарда евро от структурните фондове (плюс съфинансиране от страна на страните членки).

Комисията ще продължи да работи интензивно със страните членки, за да може да бъдат одобрени повечето от 360-те нови програми до средата на 2007 г., което ще осигури възможно най-скоро така необходимите инвестиции. Акцентът в тези програми е поставен категорично върху приоритетите на реформата, каквито са иновациите и икономиката на знанието. Новите програми за развитие на селските райони също ще донесат нови инвестиционни възможности и ще увеличат създаването на работни места извън градските райони.

В момента съществува много по-тясно сътрудничество между отговарящите за изпълнението на Националните програми за реформа и изготвящите оперативните програми за структурните фондове. Освен това, тъй като повечето от програмите са замислени и изпълнени в сътрудничество с регионите и други местни участници, те спомагат за децентрализирането на Стратегията за растеж и работни места към регионално и местно ниво и за укрепване на реалното им участие.

2. ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ДЕЙСТВИЯ В ЧЕТИРИТЕ ПРИОРИТЕТНИ ОБЛАСТИ

На пролетното заседание на Европейския съвет през 2006 г. държавните глави и правителствените ръководители договориха четири приоритетни области за по-голям растеж и повече работни места. В техните рамки Европейският съвет договори конкретни мерки, които да бъдат осъществени до края на 2007 г. – т.е. преди старта през 2008 г. на втория цикъл от стратегията за растеж и работни места. Тези четири приоритета трябва да бъдат отразени в Националните програми за реформа и Лисабонската програма на Общността, но са споменати в настоящия раздел поради пресечния им характер. Както показва оценката на Комисията, много страни членки ще трябва да ускорят усилията си за своевременно изпълнение на действията. Докладите на страните членки върху изпълнението в четирите приоритетни области на действие ще бъдат неразделна част от годишните доклади за изпълнението.

2.1. Повече инвестиции в знанията и иновациите

Подобряването на изследователската дейност и иновациите предлага най-добрата надежда за намиране на решения по много важни проблеми, каквито са климатичните и демографските промени. Създаването на една дружелюбна към иновациите Европа е от жизнена важност за бъдещия растеж.

Поставянето на целта за по-големи инвестиции в НИРД само по себе си не е достатъчно. Това, което има значение, е конвертирането на направените в НИРД

инвестиции в нови продукти и услуги. Това до голяма степен зависи от постигането на правилните рамкови условия за подкрепа на иновациите, включително модернизирано висше образование и по-здрави връзки в триъгълника на знанието (бизнес, университети, изследователски центрове), както и на конкурентни пазари с ниски бариери за навлизане. Комисията ще стартира дебат върху бъдещето на Европейското изследователско пространство, за да гарантира, че то ще играе водеща роля в преодоляването на глобалните предизвикателства.

Освен това създаването на някои нови стратегически технологии (и тяхното навлизане на водещите глобални пазари) може да бъде поощрено от общ европейски секторен подход (като например улавяне и съхранение на въглерода и управление на спектъра)⁷.

През септември 2006 г. Комисията представи иновационна стратегия с широка база, придружена от пътна карта с 10 точки⁸. След това държавните глави и правителствените ръководители на срещата си в Лахти се договориха, че ЕС, подобно на своите основни конкуренти, ще трябва да предприеме стратегически подход към иновациите, като се фокусира върху ограничен брой тясно свързани проблеми⁹, и впоследствие върху тази база Съветът прие работна програма за иновациите, която да бъде следвана на ниво Общност.

Следващи действия:

- Съвместните технологични инициативи (СТИ) са публично-частни партньорства за осигуряване на водещата роля на Европа в областите на стратегическите технологии. Комисията ще направи предложения за стартиране на редица СТИ в началото на 2007 г.
- Европейският технологичен институт (ЕТИ) ще бъде пример за подражание в областта на иновациите, изследванията и висшето образование. Предложението на Комисията трябва да бъде своевременно прието, за да може ЕТИ да започне да функционира през 2008 г. и първата общност на знанието и иновациите на ЕТИ да е създадена до 2010 г. Страните членки трябва да продължат и с реформи на висшето образование и изследователските организации.
- Европа се нуждае спешно от ясна и съгласувана рамка за защита на интелектуалната собственост на база на високото качество, достъпността, конвергенцията и баланса между потребители и притежатели на права, така че идеите да могат да циркулират лесно в едно динамично информационно общество. Комисията ще представи предложения.
- Трябва да се укори процесът на задаване на европейски стандарти, в частност на бързооборотните пазари, като едновременно с това се осигурява оперативна съвместимост. Европейските стандартизационни организации трябва да продължат с подобряването на работата си чрез приспособяването на своите работни методи и

⁷ Комисията ще направи предложения относно управлението на спектъра в началото на 2007 г. в контекста на прегледа на регулаторната рамка за електронните комуникации.

⁸ „Да приложим знанието на практика: широкообхватна иновационна стратегия за ЕС” - COM(2006) 502, 13.9.2006.

⁹ Виж Съобщение на Комисията до неофициалния Европейски съвет от Лахти, „Модерна Европа, насочена към иновациите” - COM(2006) 589, 12.10.2006.

структури и подобряване на вътрешното вземане на решения. Комисията ще направи преглед съвместно със стандартизационните организации, индустрията и заинтересованите страни и през октомври 2007 г. ще публикува план за действие.

- Европа се нуждае от стратегия за водещите пазари, т.е. публичните власти трябва да се опитат да осигурят, доколкото това е възможно, пазарите да са готови за зараждащите се технологии и бизнес модели и по този начин да помогнат на европейските предприятия да станат глобални лидери в тези сектори.
- Интелигентните практики за възлагане на поръчки могат да стимулират нуждата от иновативни решения и да създадат нови бизнес възможности, особено в сектора на услугите. Публичният сектор трябва да приеме това предизвикателство.

2.2. Отключване на бизнес потенциала, особено на малките и средни предприятия

Приемайки че малките и средни предприятия са основният източник на бъдеща трудова заетост в Европа, на пролетното си заседание през 2006 г. Европейският съвет прие да подобри нормативната уредба, с цел да улесни значително започването, управлението и прехвърлянето на дейност в рамките на единния пазар.

Сега, когато всички страни членки са преминали към „обслужване на едно гише“ или са предприели съответните мерки в тази насока, трябва да се изгладят административните процедури, стоящи зад тези гишета (с помощта на електронни средства).

Разходите на бизнеса за спазване на административните изисквания, произтичащи от правилата на ЕС и от националните правила, се изчисляват на около 3.5 % от БВП в ЕС-25. Значителен дял от тези разходи е свързан с важни изисквания за отчетност в интерес на обществото. Но съществува значителен потенциал за намаляване на тежестта, така че предприемачите и техният персонал да могат да инвестират времето си в продуктивни занимания. Изчислено е, че намаляването на тези разходи с 25 % с времето ще доведе до увеличаване на БВП на ЕС с до 1,5 % (или 150 милиарда евро):

Следващи действия:

- Европейският съвет се приканва:
 - да определи обща цел от 25 % за намаляване на административната тежест като политическа цел, която да бъде реализирана до 2012 г. съвместно от ЕС и страните членки;
 - да одобри посочените от Комисията приоритетни области, в които трябва да се постигне съществен напредък с цел намаляване на административната тежест, и по-конкретно: данъчно законодателство, включително ДДС; статистика; селско стопанство и субсидии за селското стопанство; етикетиране на храните; законодателството в областта на транспорта и рибарството;
 - да одобри пакет от конкретни предложения за намаляване на административните разходи със съществени ранни ползи;
 - да одобри предложената методология за измерване на разходите.
- Оценката на националните доклади за изпълнение показва, че липсата на конкуренция остава като проблем, възпрепятстващ иновациите и растежа на производителността. Комисията възнамерява да проведе анализ на ключовите пазари на стоки и услуги, за да идентифицира конкретните пречки.
- Европейският съвет се поканва да прикани страните членки да поставят ранното и ефективно изпълнение на Директивата за услугите като върхов приоритет и да работят в тясно сътрудничество с Европейската комисия за улесняване и координиране на този процес на изпълнение.
- Страните членки трябва да осигурят:
 - времето за започване на нов бизнес да е не повече от една седмица¹⁰;
 - таксите за стартиране да са ниски, представляващи единствено административните разходи;
 - „обслужване на едно гише“ за започване на бизнес, което да дава възможност на компаниите да изпълняват нормативните си задължения (включително регистрация по ДДС) на едно място и/или по електронен път;
 - административната работа, свързана с набирането на първия служител, да може да се извършва чрез едно лице за връзка;
 - обучението по предприемачество да бъде включено в училищните програми.

¹⁰ Комисията ще предостави насоки за съответните определения.

2.3. По-голяма приспособимост на пазарите на труда на база „гъвкава сигурност”

Вече е широко признато, че европейските пазари на труда трябва да се модернизират, за да се приспособят към промените, резултат от нарастващата глобална конкуренция, застаряващото население и избора на начин на живот. Концепцията за гъвкава сигурност е един от най-обещаващите начини за постигането на това. Вместо защита на работното място, целта е по-скоро защита на работника, да му се помага да се справи с бързите промени и така да му се осигури сигурна заетост. Концепцията вече е осъществена в някои страни членки, където бе доказано, че дава резултат. Предизвикателството е да се продължи този успех.

Следващи действия:

- След консултация със социалните партньори до лятото на 2007 г. Комисията ще представи съобщение относно гъвкавата сигурност като база за споразумение по набор от общи принципи, което трябва да бъде постигнато до края на 2007 г. Поради различните стартови позиции на страните членки, ще бъдат очертани различни пътища в политиката за постигане на по-голяма гъвкава сигурност, за да се улесни въвеждането, в зависимост от институционалната и икономическа ситуация и наличните финансови ресурси.
- До края на 2007 г. страните членки трябва:
 - Да гарантират, че на всеки, който напуска училище, ще бъде предложена работа, стаж, допълнителна квалификация или друга мярка за заетост до шест месеца след като е станал безработен (четири месеца до 2010 г.);
 - Да увеличат наличието и достъпността на качествени детски грижи в съответствие със собствените национални цели на страните членки;
 - Да осигурят целенасочени стимули за продължаване на трудовия живот и увеличаване на участието в квалифицирането на работниците на възраст над 45 години.

2.4. Енергетика и промяна на климата

Днес фактите по промяната на климата са ясни: в резултат на човешката дейност нашата планета се затопля по-бързо от всякога. За да се ограничи глобалното повишаване на средната температура до два градуса по Целзий¹¹, ние трябва още сега да вземем решение за глобалните действия. Разходите от бездействието ще превишат значително разходите по действието. Това предоставя и съществена възможност за растеж и трудова заетост чрез инвестиции и производство и разпространение на нови екологично ефективни технологии.

Европа вече се е заела с разрешаването на проблема за промяната на климата. Европейското лидерство в тази област трябва да бъде създадено като лост за по-широка борба срещу климатичните промени и засилване на конкурентоспособността. Новата

¹¹ Това е целта, определена от Европейския съвет.

енергийна политика на Европа, изготвяна в момента, трябва да бъде поставена в този контекст.

Европа се нуждае от интегрирана енергийна политика, съчетаваща действия на европейско ниво и на нивото на страните членки, като същевременно насърчава устойчивостта на околната среда, сигурността на доставките и конкурентоспособността:

- От основно значение ще бъде стабилното движение към енергиен модел с ниско съдържание на въглерод, показващ лидерството на Европа в борбата с промяната на климата, като същевременно се работи за конкурентоспособността на ЕС. Привличането на трети страни ще бъде от решаващо значение, ако искаме да успеем в намаляването на глобалните емисии. Това изисква също голямо публично и частно усилие в изследването и разработките, в частност на нови енергийни технологии.
- Активната политика за насърчаване на енергийната ефективност и възобновяемата енергия също може да даде много важен принос за намаляването на емисиите, подобряването на сигурността на доставките и засилването на конкурентоспособността чрез превръщането на Европа в лидер в новаторските индустрии.
- ЕС трябва да насърчава икономически ефективните инструменти, които използват потенциала за спешно намаляване на емисиите, като в същото време стимулират иновациите. Схемата за търговия с емисии на ЕС ще бъде заздравена и разширена. Директивата за търговията с емисии ще бъде преразгледана през 2007 г.
- Един цялостно интегриран вътрешен пазар ще намали неефективността, ще стимулира инвестициите и ще засили нашата конкурентоспособност, а също и ще увеличи сигурността и устойчивостта. Освен изпълнението на директивите за отваряне на пазара, ще е необходим и по-нататъшен напредък в разделянето на дейности, засилването на ролята на регулиращите органи и по-голямата взаимосвързаност на страните членки.

Следващи действия:

- През януари 2007 г. Комисията ще предложи две ключови инициативи: стратегически преглед на енергийната политика, който ще представи енергиен сценарий в съответствие с дългосрочните цели на ЕС по отношение на промяната на климата, като същевременно стимулира допълнително конкурентоспособността и сигурността; и съобщение върху по-нататъшните действия за справяне с климатичните промени. Тези предложения ще включват конкретни мерки, по които Пролетният Европейски съвет трябва да се произнесе, посвещавайки на тези проблеми основната част от времето си за дискусии.

3. СЛЕДВАЩИ СЪПКИ

3.1. Ключови приоритети на икономическата реформа на нивото на Общността през 2007 г.; актуализиране на Лисабонската програма на Общността

Страните членки ще трябва да предприемат много от действията в приоритетните области. Но тук съществува и важно измерение на ниво Общност. Тези действия, заедно с незавършения законодателен дневен ред на Лисабонската програма на Общността (вж. раздел 1.1.), съставляват програма за икономическа реформа на ниво Общност за 2007 г. Тук напредъкът ще е жизнено важен за допълване и заздравяване на действията на страните членки.

3.2. Засилване на участието

По пътя към стартиране на втория цикъл през 2008 г. Комисията поканва Европейския съвет да прикани страните членки:

- които още не са го направили, да определят свои национални координатори за Лисабон на политическо ниво. На европейско ниво Комисията ще продължи да работи за засилване на ролята на националните координатори за Лисабон;
- да ускорят усилията за здравето вкореняване на Лисабонската стратегия за растеж и работни места в гражданското общество, например чрез обсъждането на докладите си за изпълнението със своите парламенти, чрез консултации със заинтересованите страни и чрез установяване на по-тясна връзка между националните програми за реформа и националните дебати за бюджета. Във връзка с това Комисията приветства диалога, който Европейският парламент е установил с националните парламенти;
- да продължат да се учат от опита си чрез обмен на добри идеи в областта на политиките, което Комисията ще улеснява. Предвид успешния семинар за иновациите, проведен в Лисабон в началото на октомври, Комисията ще организира семинари за „споделяне на успеха“ с националните координатори за Лисабон. Комисията също така ще създаде мрежи от региони и градове за поощряване на обмена на най-добрите практики по иновациите, както са изложени в инициативата „Региони за икономическа промяна“.

3.3. Разширяване на сътрудничеството

На 1 януари 2007 г. България и Румъния ще се присъединят към Европейския съюз. Комисията ги кани да представят своите Национални програми за реформа на база Интегрираните насоки и при отчитане на последните мониторингови доклади до пролетното заседание на Европейския съвет през 2007 г.

3.4. Съсредоточаване върху постигането на резултати

Комисията поканва Европейския съвет да даде своето цялостно одобрение за съдържанието на настоящия доклад, и по-конкретно:

- да одобри насоките на политиката по напредъка с реформите, включително предложението за заключения и конкретните препоръки по страни и тяхното

съдържание на база Интегрираните насоки, съгласно част II, с оглед на последващото им приемане от Съвета;

- да покани всички страни членки да изпълняват Националните програми за реформа, в частност по отношение на четирите приоритетни области, конкретните препоръки по страни, които ще бъдат приети от Съвета, и заключенията на Комисията; да докладват за изпълнението до 15 октомври 2007 г.;
- да прикани страните членки да ускорят, където е необходимо, усилията си, за да изпълнят до края на 2007 г. приоритетните си действия, договорени от Европейския съвет през 2006 г. Европейският съвет се приканва да даде съгласието си за допълнителните действия, изложени в раздел 2;
- да инструктира Съвета и да прикани Парламента да дадат приоритет на финализирането на недовършените законодателни действия от Лисабонската програма на Общността и да утвърдят очертаната за 2007 г. работна програма на ниво Общност (раздел 1.1. и раздел 2)